

*Гончарук Ольга Олександрівна,
студентка Юридичного факультету
Національного авіаційного університету*

Науковий керівник:

*Троцюк Ніна Валеріївна,
доцентка кафедри цивільного права і процесу
Юридичного факультету Національного
авіаційного університету,
кандидатка юридичних наук, доцент*

КОМПЕНСАЦІЯ ЖЕРТВАМ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

За умов сьогодення одним з найважливіших завдань українського суспільства є побудова ефективного механізму захисту прав і свобод людини і громадянина. Адже положення Конституції та норми чинного законодавства закріплюють засади недоторканості житла, безпеки і загалом життя людини як найвищої соціальної цінності. Проте, загибель великої кількості українців під час повномасштабного вторгнення російської федерації, каліцтво і втрата здоров'я, тримання в полоні та примусова депортація (в тому числі дітей), завдання масштабної майнової шкоди сотням тисяч людей вимагає від держави відповідної реакції на існуючі проблеми. Насамперед, необхідно створити дієвий компенсаційний механізм – притягнення країни агресора до відповідальності та забезпечити його належне правове регулювання відповідно до встановлених міжнародних норм та стандартів. Так, відповідно до норм міжнародного гуманітарного права кожна жертва, яка постраждала від збройної агресії російської федерації має право, зокрема на компенсацію. Саме в Резолюції ООН від 16.12.2005 р. № 60/147 країнам рекомендовано створити цільовий фонд в інтересах захисту потерпілих від злочинів, які підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду в Гаазі, забезпечити права жертв на адекватне, швидке відшкодування завданої шкоди, в тому числі моральної [1].

Аналізуючи норми чинного законодавства з даного питання, слід зауважити, що на сьогодні в жодному чинному нормативно-правовому акті не визначений компенсаційний механізм з відшкодування шкоди, завданої жертвам збройної агресії російської федерації. Навіть поняття «компенсації» можна зустріти в різних тлумаченнях. Також відсутні норми права щодо умов настання цивільно-правової відповідальності за завдану шкоду та критеріїв визначення її розміру. Відкритими залишаються і питання способів відшкодування як на законодавчому, так і на доктринальному рівнях.

Проте, враховуючи вищезазначені прогалини в законодавстві та ситуацію в країні, слід зазначити, що перший крок в цьому напрямі вже зроблено. Зокрема, суб'єктами законодавчої ініціативи розроблено проект Закону України «Про основні принципи забезпечення компенсацій для жертв збройної агресії Російської Федерації» [2], мета якого полягає у визначенні на

законодавчому рівні основних принципів подальшого захисту прав громадян України, які були порушені внаслідок збройної агресії, за рахунок компенсацій від російської федерації. У даному законопроекті закріплено основні принципи забезпечення компенсації для жертв збройної агресії російської федерації, які є загальними для всіх видів компенсації. Проте, аналіз проекту свідчить, що в ньому йдеться лише про принципи забезпечення громадянам України компенсації за отриману моральну шкоду (ч. 1 ст. 1 проекту), а питання відшкодування шкоди (збитків) від втрати майна (активів) фізичними та юридичними особами внаслідок збройної агресії російської федерації ним не регулюються (ч. 2 ст. 1 проекту) [3].

Говорячи про компенсацію за шкоду, завдану фізичним і юридичним особам внаслідок збройної агресії російської федерації, заступниця Міністра юстиції України Ірина Мудра зазначає, що необхідно якнайшвидше створити Міжнародний механізм компенсації збитків, завданих збройною агресією російської федерації на території України. Адже, саме збройна агресія російської федерації створила величезну кількість проблем, включаючи безпрецедентну кількість руйнувань і пошкоджень державної та приватної власності, а створений Міжнародний компенсаційний механізм значно сприятиме забезпеченню відшкодування збитків постраждалим особам від збройної агресії російської федерації, а також дозволить комплексно вирішувати проблему, максимально охопивши всі категорії збитків та жертв [4].

Отже, підсумовуючи вище викладене, слід констатувати, що на сьогоднішні відносини з компенсації жертвам збройної агресії (відшкодування шкоди) не мають належного правового регулювання. Вважаємо, за необхідне визначити в проекті Закону України «Про основні принципи забезпечення компенсацій для жертв збройної агресії Російської Федерації» категоріальний апарат інституту компенсації та прийняти його найближчим часом у новій редакції.

Список використаних джерел

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про основні принципи забезпечення компенсацій для жертв збройної агресії Російської Федерації» від 9 травня 2023 року. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1769962> (дата звернення: 05.11.2023).

2. Проект Закону про основні принципи забезпечення компенсацій для жертв збройної агресії Російської Федерації від 9 травня 2023 року URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1769961> (дата звернення: 05.11.2023).

3. Ришелюк А. Висновок на проект Закону України «Про основні принципи забезпечення компенсацій для жертв збройної агресії Російської Федерації» URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1883162> (дата звернення: 05.11.2023).

4. Мудра І. Міжнародний компенсаційний механізм – це гарантія

справедливості на майбутнє. *Міністерство юстиції України*. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/irina-mudra-mijnarodniy-kompensatsiyniy-mehanizm-tse-garantiya-spravedlivosti-na-maybutne> (дата звернення: 05.11.2023).

Гриців Дарія Петрівна,
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЕСТЕТИЧНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА

Естетична культура є органічною складовою культурного буття людини, суспільства, цивілізації. Естетичну культуру неможливо завчити, записати у вигляді формули чи кодексу. Вона народжується, формується впродовж усього життя людини, історичного часу існування тієї чи тієї цивілізації, суспільства, народу. Естетична культура не є чимось зовнішнім, тим, що протистоїть людині, тією «другою природою», що відокремлена від людини. Це живий безпосередній процес самотворення людини, формування нею свого внутрішнього світу, культивування потрібних якостей, умінь, відкриття для себе нових можливостей. Естетична культура – це рівень, показник здатності соціального суб'єкта (окремої людини, групи, етносу, суспільства) ціннісно сприймати, духовно-чуттєво переживати й осмислювати дійсність, одночасно збагачувати зміст і форми вираження своєї діяльності у світі, ствердження себе у світі саме як цілісність, всебічність, гармонійність [1, с. 118].

У цьому контексті варто зазначити, що естетика (від грец. – здатний відчувати) – це розділ філософії, що вивчає загальні принципи сприйняття, оцінки, творення людиною навколишнього світу з позицій його гармонії і краси. Вперше (як самостійний розділ філософії нарівні з етикою та логікою) в науковий обіг термін «естетика» ввів у 1750 р. німецький філософ О.Г. Баумгартен (послідовник Г.В. Лейбніца). Естетика – наука про природу й закономірності естетичного освоєння дійсності. В естетиці можна виокремити дві основні сфери явищ: естетичного як специфічний вияв цілісного ставлення людини до світу («філософія прекрасного»); естетичного як специфічний вияв ціннісного ставлення людини до світу («філософія мистецтва») [2, с. 515].